

Alsónémedi Hírmondó

Alsónémedi Önkormányzatának tájékoztatója

XVI. évfolyam

ünnepi szám

2006. október

Emlékezzünk együtt az 1956-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulójára 2006. október 22-én vasárnap 11 órakor a Polgármesteri Hivatal előtt.

Az ünnepségen leplezzük le Zsin Judit szobrászművész alkotását a Hivatal épületének homlokzatán.

A forradalom és szabadságharc dicső napjaira **Stefka István író, publicista emlékezik.**

Közreműködnek: a Széchenyi István Általános Iskola tanulói

Az ünnepi esemény előtt 10 órakor a katolikus templomban szentmise, a református templomban istentisztelet lesz.

Stefka István a forradalom évfordulójára megjelent könyvei a helyszínen megvásárolhatóak.

Az író a megemlékezés után dedikálja műveit.

Fazekas Mihály

Ima Hazánkért

Karcag-Botonás, 1957. január 1., kedd, újév

Istenem! Magyarok hatalmas Istene! Édes Hazánk, drága Magyarországunk fölött soha nem tombolt kegyetlenebb orkán, mint ezekben a napokban: fájdalomtól sajgó szívvel veszünk tudomást azokról az ellenforradalmároknak, fasisztáknak bélyegzett dicső magyar hazafiakról, akik ezekben a napokban és percekben a vörös terror börtöneinek poklában szenvednek, akiket elhurcoltak, túl a határon senyvednek szomorú rabságban – talán kínozzák őket a vallásokon; akiket a „statáriumokon” törvénytelen módon, állati kegyetlenséggel pusztítottak el Sztálin bérencei; és azokról a dicső magyar szabadsághősökről, akik életüket, vérüket áldozták a forradalom szent oltárán népünk feltámadásáért!...

...És édes Hazánk, drága Magyarországunk felé soha nem nézett nagyobb hódolattal és elismeréssel a világ, mint a forradalmi harc viháridején, meg a következő hónapokon, mind egészen máig; mert hol van a Földön széles e világon másik nemzet, mint a mienk, amelyik pusztá kézzel ment a tank ellen, ahol gyermekek, lányok, fiúk, öregek, fiatalok oly hősi ellenállást tanúsítottak volna, mint nálunk, ahol a kisgyermek óvodástáskájában lőszer és kézigránát volt, mint Budapesten, ahol a nép

ilyen bámulatos egységbe forrott, amikor szólott a Haza! Az egész világ bámulja és csodálja a magyar forradalmat. Újra kivívta népünk régi, forradalmi hagyományaihoz méltó becsületét ország-világ előtt; minden szennyet lemosott az elesett hősök vére a magyar névről: ma ez a név szent, új, dicső, tiszta; jelentése annyi, mint a szabadságé.

... És ha most erős kommunista terror van is – egyáltalán nem tartom reménytelennek a jövőt, egy kicsit se hajlok pesszimizmusra, hanem ragyogó hittel és reménységgel

tekintek a holnap elébe, mert tudom, és megingathatatlan bizakodásom az: nem omlott hiába a mártírjaink vére – sírjukon kivirul még hamarosan a szabadság igazi szép virága; a magyar nemzet boldog napja rövidesen feljő, csak tántoríthatatlanul tartunk ki a küzdelemben, ezekben a fekete napokban, mindenki azon a pontján életének, ahova rendelte a Haza!

Magyarok Istene! Vezess minket életünk kietlen pusztaságában Kánaán felé, légy velünk, magyarokkal mindenhol és mindenkor, add meg nekünk, aki vagy ami legépületesebb és leghasznosabb számunkra, hogy legyen igazi magyar Feltámadás – Golgota után...

Ámen!

Alsónémediek emlékeznek

Emlékezés az 1956-os forradalom utáni börtönökre

1934. március 3-án születtem Alsónémedin. Izgatás vádjával ítélték el első fokon öt évre, majd másodfokon két évre – mondanom sem kell, hogy koholt vádak alapján.

Először Márianosztrán, majd a gyűjtőben töltöttem le a rám kirótt büntetést. „Folyosós rabok”-nak tekintették az elítélteket, ami annyit jelentett, hogy egy hosszú folyosó két oldalán munkásszekrényhez hasonló, de annál nem sokkal nagyobb cellákba zártak minket, és csak egy szűk, tolózárral ellátott betekintő ablakon át beszéltek velünk.

Ha a szállítmány több emberből állt, akkor előfordult, hogy két személyt is belöktek egybe. A szellőzést letakarták, és egy idő után saját mocskában állt ott az ember.

Reggeli után kihallgatásra vittek bennünket – estig.

Az étkezést könnyen elintézték: „Elég sós? Elég!” – mondták. „Mehet!”

Többször is sötétzárkán voltam, amire Acsai Boldizsár fogházőr is emlékezhet – neki köszönettel tartozom, valamint Molnár Ferencnek is.

A márianosztrai szigorított osztály azt jelentette, hogy mindennap moslékot etettek velünk. Cellánk fűtésére két darab colos cső hivatott – mondanom sem kell, meleg az nem volt. Az egyszemélyes cella berendezése mindössze egy deszkából ácsolt ágy volt. Azzal bízattam magam, hogy legalább puha-fából készítették...

Novemberben kerültem ide, nagyon hideg volt. A cső mellé feküdtem, hogy meg ne fagyjak. Éjjel felé az ór kinyitotta a kémlelő ajtót, s mivel nem látott, kényszerített, hogy feküdjek az ágyra. Alig bírtam ki. Később elszállítottak a „Gyűjtő”-be. Mit ne mondjak: itt sem volt rózsás az életem.

Két év után szabadultam.

Szlovicsák Ágoston

Emlékezések apámról

Szerény kisember volt édesapám. Kertjének termését vitte a budai Fény piacra. Többen is jártak oda, én is szerettem, ha magával visz.

Aznap is, mikor az eset történt, már indulófélben voltunk. Éjjel felé, munkája végeztével apám megittatta a lovat, majd szólt: indulunk. Kinézett az utcára, s látta, hogy visszafelé jönnek a lovas kocsik. Kerekes Rudolf kérde őt: „Jóska Bácsi, mit néz?” Apám mondta, épp indulni akarunk. „Ne menjen, mert kitört a forradalom Pesten. Én is már a Soroksári Textil-től fordultam vissza, leengedték a sorompót.” Nagy léptekkel bejött a szobába, és mesélte, mi újság. Reggelig beszélgettek a történetekről.

A másik eset november negyedikén, vagy ötödikén este volt. Kijárási tilalmat rendeltek el, és este meg sötétítést, mint a háború alatt. Bár csend volt a faluban, de mindig volt egy bátor és merész, aki megszegi a törvényt.

Mivel a Fő út 14-ben laktunk, már messziről láttuk, hogy jönnek a tankok. Bent a szobában békésen és félve beszélgettünk, amikor egyszer csak az ablakunkra egy sorozat golyót kaptunk. Borzasztóan megijedtünk! Előttünk laktak Bényei Józsefék, ott meg a golyók átütötték az ablakot, és a szemközti falon lógó képet találták el.

Csak később tudtuk meg, hogy édesapám a tilalom ellenére is kiment az utcára, és épp hazafelé tartott, amikor rálöttek. Megijedt ő is, mert a díófa árnyékába húzódott, hogy ne vegyék észre. Hát ezért kaptuk a belövéseket. Nagy bajunk nem lett az esetből, de a későbbiekben jobban vigyáztunk már. Ezeket az emlékeket máig őrzöm, mint igaz történeteket.

*id. Morvay Jánosné
Bercsényi u. 15*

Az 1956. október 23-i szabadságharcral kapcsolatos élményeim

1956. október 23-án korán keltem fel. Bekapcsoltam a rádiót, hallgattam a híreket. Fegyverropogást hallottam. A rendszer ellen tüntető egyetemisták és a hozzájuk csatlakozók elfoglalták az adót, megtörték az ÁVO-s osztag fegyveres ellenállását. A pesti és budai oldalon is fegyveres harc kezdődött a tüntetők és az ÁVO-sok, valamint az időközben beavatkozott orosz katonák között.

Csepel motorkerékpárral elindultam a Felsőbabádi Állami Gazdaság inárcsi üzemegységébe, ahol dolgoztam. Nehéz volt közlekedni a velem szembe jövő orosz tankok és az utánpótlást szállító teherautók miatt. Végre megérkeztem. Az üzemegység vezetője – akivel azonosak voltak a politikai nézeteink, miszerint meg kell szabadulni az országot megszállva tartó orosz alakulatoktól – azt tanácsolta, hogy menjek haza a családomhoz, mert hozzánk közel van Budapest, és nem tudjuk, hogy mi fog történni. Szerencsésen hazaértem. A Községházán már ülésezett a forradalmi bizottság. Szijártó Ernő lett a megválasztott jegyző. Lakásunk a Kossuth Lajos utca 19-ben volt. A Gyáli úttól egy ház választott el. A Budapestre igyekvő harckocsik és teherautók nem mertek az 5-ös úton menni, mert az erzsébeti Jutá dombon állomásozó légharóító alakulat kilőtte az orosz tankokat és harckocsikat. Ezért kelet felől igyekeztek elérni a fővárost a Gyáli út vonalán.

A következő napokban Kiss Imrével – az Alsónémedi Tejüzem főművezetője volt – és Karsai Sándor gépkocsivezetővel arra az elhatározásra jutottunk, hogy egy teherautó tejet (80 db 25 literes kannát) beviszünk a budapesti kórházaknak. Karsai Sándor orosz gyártmányú teherautójára felpakoltuk a tejet. Közben odaérkezett Kiss Ferenc, Gergely Attila és egy Lovas nevezetű fiú – pontos nevére nem emlékszem – és velünk akartak jönni. Kiss Imre, Karsai Sándor és én a vezetőfülkében ültünk, a három fiú pedig hátul a tejeskannák között. A фуlke oldalára kitűztünk egy vöröskeresztes zászlót. Soroksáron a Textilgyár előtt megállítottak az oroszok. A zászlóra mutogattak, hogy az svindli, és átkutatták a rakományt. Tejen kívül azonban nem találtak semmit, így tovább mehettünk. Pesterzsébetre érve az 5-ös út baloldalán egy kis kápolnánál meg kellett állni, mert az út tele volt szétlőtt harckocsikkal és teherautókkal. Alig tudtunk haladni. Mi is féltünk, hogy az orosz gyártmányú teherautónkra löni fognak. A vöröskeresztes zászló védelmet nyújtott nekünk és szerencsésen megérkeztünk. 27 kanna tejet leadtunk a Szent István kórházban, 27 kannát a Szent László kórházba vittünk. A megmaradt tejjel átmertünk a budai oldalra és a János kórházba szállítottuk. A három fiú Budán elköszönt tőlünk. Elhatározták, hogy elhagyják az országot és Ausztriába szöknek. Mi hazaérkeztünk. Este hallgatom a Szabad Európa Rádiót, és hallottam a három fiú üzenetét, hogy kijutottak Bécsbe.

Hazafelé jövet láttam, hogy teherautóban sok orosz katona holttestét szállítják Gyál felé. A nagymamám szőlője arrafelé volt. Mikor kimentem a szőlőbe, látom, hogy a katonákat az öreg országúttal és a Gyáli úttal határolt terület homokdombjába temették el tömegsírba. A sírokra trapéz alakú fejfát tettek fehérre festve, és a tetejére vörös csillagot helyeztek, melyre ráírták az elhunyt nevét és születési idejét. Egy sírba 20 katonát temettek. 40 sírt számoltam meg, tehát 800 katonát temettek ide. A magas rangú tiszteket egyenként hantolták el pirosra festett fejfával, névtáblával, és a fejfán keretbe foglalt fényképével. Négy ilyen névre emlékszem. A temetőt pirosra festett léckerítéssel vették körül. Zárható bejárati kapuja volt.

1957. április 4-én egy orosz küldöttség megkoszorúzta a sírokat. Az Alsónémedi Tanácsot Kispál István tanácselnök képviselte.

A temetőről Szovjetunióban is tudtak, mert 1959-ben Gasparik Pál tanácselnök egy orosz édesanyától kapott levelet, melyben kérte, hogy az Alsónémedin eltemetett fia sírjára vigyenek virágot, mivel ő nem tud Magyarországra eljönni. Erre nem volt már lehetőség, mert az oroszok 1957 őszén a temetőt felszámolták és az elesetteket a budapesti katonai temetőben temették újra.

Kiss Imre

Megemlékezés 1956. október 23.-áról

1956-ról megemlékezni
nem nehéz nekem –
mert akkor még Szegeden
egyetemista-diákként –
fiatalon – 25 évesen –
az eseményeket merészen,
igen boldogan, magam is átéltem...
Majd a következő években –
amikor '56-ról halkabban beszéltem –
megjelent az Ég Ura –
karját felém nyújtotta –
s október 23-át ismét megáldotta,
mert 1967-ben e napon
született Beatrix lányom.
Ez év – 2006. – most újra erőt ad,
hogy ötven év elteltével
még élve átéljem az 1956.
októberi napokat
és idézhetem
– még mindig élő gondolataimat,
melyek így hangzanak:

Az emberré válás feltételei:
kétlábon állás, járás-
a felegyenesedés és a beszéd-
Hogy meg is értsük egymást:
egy nyelven kell beszélnünk.
Hogy most mi értjük egymás szavát,
meg kellett tanulnunk beszélni,
egy nyelven beszélni: magyarul beszélni!
A magyar nyelvet megtanultuk:
édesanyánktól, édesapánktól, a szüleinktől, idősebb
testvéreinktől, tanítóinktól.
Így lettünk az egy – nyelvet beszélők,
A magyar nyelvet beszélők, nagy
Családjának tagjai: mi is magyarok.
Hogy igazán magyarok lehessünk:
Az egész lényünk: a szívünk,
Az értelmünk legyen azzá.
De ehhez meg kell ismernünk,
Tanulnunk magyarságunkat, múltunkat.
A dicső napokat ismernünk,
Azokat felidézve, ünnepelnünk kell!
Az idősebb magyar embernek kötelessége
Ismertetni, példamutatón megemlékezni
És ünnepelni a dicső napokat.

Ilyenek:

Amikor Hazát talált a magyar Európában
(ahová nem most megyünk, már több mint
ezer éve ott vagyunk),
mikor szabadságért harcolt 1848-1849-ben,
majd ezt tette 1956. októberében.
1956. október 23-án a Kárpát-medencében
élő nép felegyenesedni kívánt, saját
lábán állni és egyedül járni –
és magyarul beszélni, hogy értse egymást.
E napot elfeledni nem szabad, erről
Beszélni kell és meg kell ünnepelni.
Emlékezni kell arra a harcra, ahogyan
Kívánta és harcolt érte: a SZABADSÁG
Mámorítóan édes érzése és birtoklása.
Visszaemlékezve 1956. októberének napjaira,
Talán egyik legszentebb emlékem,
Hogy egységes tudott lenni a magyar nép,
A fiatalok élén jártak, munkások
Csatlakoztak, parasztok támogatást adtak.
Ez volt akkor magyarnak lenni:
Harcolni a szabadságért, harcolni,
Megtartani azt, harcolni a jogokért, melyek
Biztosítják a szabadságot.
És a dicső múlt ismerete, annak
Szellemében élve tesz ma is igazán magyarrá!
A világban a magyart néhány nem könnyű,
De annál felemelőbbé tette, teszi igazán
Megbecsültté – ezek a következők:
A szabadság iránti vágyunk
És azért tenni-harcolni akarásunk,
Ha egységesek tudunk lenni,
A tudásunk, a kimeríthetetlen magyar
Szellemi tőke és nem utolsó sorban
A magyar nép munkaszeretete.
Kívánom – amikor 1956. októberére emlékezünk –:
Éljünk is annak szellemében, legyünk egy
Nyelven beszélő magyarok, értsük egymást
És álljunk szilárdan, egyenes gerinccel.
Tudásunkkal és munkánkkal járuljunk hozzá,
Hogy a magyar név minél fényesebben ragyogjon e földtekén!
Végezetül, néma főhajtással tisztelegve
Emlékezzünk mindazokra, akik életüket
Áldozták az '56-os eszmékért!

Dr. Kajáry László

Nyugdíjas, Alsónémedi volt háziorvos-szakfőorvosa

ÜDV NÉKED, IFJÚSÁG!

Üdv néked, ifjúság, üdvözlégy magyar nép!
Ki lángban és vérben születél meg újra
Három nagy éjszakán vad ágyúdörgésben!
Melyik nép írta fel mostanában nevét
Így, hogy aranyat adott kezébe Isten ujja?
S mely nép beszélt így az önmaga nevében
Mint angyal, mikor a harsonáját fújja?
Bús igájának fájára írja hát,
S mint annyiszor a megsárgult ezer évben
Vérrel és vassal tanítja zsarnokát.

*Sinka István
1956. október 26.*

